

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Félszáz évre ... .. 300 Lel.

Fél évre ... .. 100 Lel.

Negyed évre ... .. 75 Lel.

Havonta ... .. 25 Lel.

Hirdetéseket díjazás és szerkesztői vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Lapunk legfőbb közleményei:

A népszövetségi ligák ülése.
Lemondott az angol kormány.
Arad, a bélyegváros.
Arad és az Acsev.
A török békefeltételek.
Tanítósztrájk Budapesten.
Németország nem választ.
Kiknek kell távoznia Aradról?
Teljes egységesítés.

Arad fátuma.

Ha regösök lennénk, bizony, szomorú jeremiádként dalolhatnánk ennek a városnak lassúsági fejlődéséről s minden komoly, hitelt érzett okunk meg lehetne arra, hogy sírverseket faragva, „A mostoha Aradváros sorsáról való éreket” írjunk az utódok múzeumának. Am nem vagyunk regösök, csak krónikásai a múlt időnek és futó tollunk is csupán a huszonegyórás szenzációt jegyzi fel szorgalmasan.

Ugy, tűnik most nekünk mintha Arad sorsán valami misztikus pecsét ütött volna föltörhetetlen fátumot. Mintha vér, háború, forradalmak, megszállás és országgha táreltolódás Aradot nem érte volna: legalább is nem a maga sorsának különös elhagyottságában, indokolatlan mellőzésében. Akármilyen nemzet-kormányja tartja e földterület intéző irányítóját a kezében, Arad csak mostoha-gyermek maradt. Évtizedekkel ezelőtt is létezhettünk már pontosan e város sors-terminétereinek szerencsétlen fokait, akkor legelőször, amikor a királyi tábla körül folyt a nemes bajvívások Nagyvárad és Arad között. Nemes bajvívás volt, Arad is, Nagyvárad lathá vetette minden kulturális kardforgató tudományát, de mi maradtunk alul: Váradra került a királyi tábla. Akkor se Arad vitte el a meggye-temet, amikor Temesvárral vetették ennek a nagyfontosságú intézetnek az ide való megnyerése tárgyában. A magyar kormány Váradot, Temesvárt, Szegedet, Kolozsvárt, Mátyásvárt helyt dődelgette mindig inkább, mint Aradot. Azok voltak az édesgyerekek. Mi a mostohák. S mostohaságunk bélyegét homlokunkon hoztuk át a főmáni impérium érájába is. Mert azt hittük volna, hogy földrajzi szempontból is exponált határvárossá avahzsálván, most csak ránk terelődik a figyelem, csak akad majd expedíció, amelyik fölkedezzi Aradot.

Csalódtunk. Valami misztikum jelentkezik megint: az érzések átöröklésének egy különös válfaja, amely megint nem engedő lélekzet-hez ezt a fejlődésre hivatott, ezt a fejlődést áhító, s annak minden esiráját önmagában hordó várost. Még új motívumokkal is bővült ez a sors-mese, mert ma már nemcsak, hogy nem kapunk friss intézményeket és alkotásokat, hanem a mi van, még az is elveszik. A CFR. üzletvezetőség áthelyezésének kérdése még mindig fölül a fejét az egyes erdélyi magyar és regátheli kormány lapok hasábjain. Ez a kérdés még ma sincs eldöntve, talán egyelőre ad acta tetetett. De olyan, mindig fenyegető valami, ami Arad városi életének sujtó csapást jelent, ha bekövetkezik. S ime, a legujabb, amivel fenyegetnek bennünket az, hogy, az Acsevet elveszik tőlünk.

Ez már aztán egészen Arad város szíve gyökeréhez nőtt intézmény. Ez az, amit ennek a városnak és ennek a megyének a polgárral évtizedek hosszú, keserves fáradsága és nehéz munkája után szereztek meg maguknak. Ezt formálisan magunk teremtettük, magunk építettük nagyra, most itt van: virágjában és üzleti mérlegének a delelőjén és most akarják elvenni. És odaszurnak ezzel Arad közigazdasági és kereskedelmi vérkeringésének legérzékenyebb, legexponáltabb helyére.

Csüggedten figyeljük Arad fátumszerű sorsát, azt szeretnénk, azt kérnők: hagyják meg Aradnak azt, ami Aradé. Ez polgári köteles segítség: védeni, amink van, amit mi alkottunk, magunknak. S ezenfölül egyebet is szeretnénk. Azt, hogy amikot nem veszik el tőlünk a magunkat, legalább tegyehet hozzá. Érezzék meg, fűdözékből a kormány ural, hogy Arad határvárosi jelentőségének nem egyedül azokban az intézkedésekben kell kicsin-csinosolni, amelyek megszorításokat, megnehezítéseket jelentenek, hanem olyanokban is, amik fejlődést jelentenek, életet adnak, levegőt és vértöringést biztosítanak. Nem akartunk megakadni ezzel a Prügelnale-sorssal. Alkotásokat és intézményeket kértünk, egy új fejlődési lehetőség perspektíváját óhajtjuk. Arad városát új prefektust kap a közeli jövőben, az ő iróasztala elé ajánljuk ezeket a sorokat. A végvári privilégiumokra ref-

lektálunk, nem arra, hogy még a nem privilégizált intézményeinket is elvonják tőlünk.

Bratlanu Párisba utazik.

(Mardarescu tábornok és Foch marsall pohárköszöntőit.)

BUCURESTI. Az Adeverul szerint Bratlanu miniszterelnök állandóan gyengélkedik. Betegsége komolytermészetű, azért a miniszterelnök elhatározta, hogy francia specialistákkal fogja magát megvizsgáltatni. Ecőből Bratlanu Párisba utazik, ahol egy hónapig fog tartózkodni. A lap szerint a miniszterelnök fel fogja ezt az időt a kormány és a pártok közötti teljes ellentét elsimítására és egy új liberális kormány megalakítására. Egy új liberális szellemű kormány fog alakulni, amelyben azonban Bratlanu Jonel miniszterelnök nem vesz részt, azonban élni fog irányítási jogával és támogatni fogja a kormányt működésében. (Rador.)

BUCURESTI. A Lupta intervju közöl Foch tábornoktól, aki a legnagyobb meglepetését fejezte ki a francia misszió fogadtatása felett. Hiszi, hogy Romániának nagy szerepe van a keleti kérdés elintézésében és reméli, hogy ennek megoldása békésen fog végbe menni még pedig úgy, hogy a szövetséges csapatok fognak felügye-

Dr. Robu főpolgármester lthon.

(A polgármesterek kongresszusa a városok autonómiájáért. — Ujarad és Mikelaka Aradhoz való csatolása.)

Dr. Robu János főpolgármester ma érkezett haza a bucaresti kerónázási ünnepekről és az Aradi Közlöny munkatársának elmondotta, hogy a diszebeden a polgármestereken kívül 216 aradnegyel-községi bíró is részt vett. Érdekes és festői látvány volt az etnografiai csoport, amelynek 120 tagja között látható volt Románia összes nemzetisége népviseletben. A kerónázási diszebeden megjelent a királyi pár is. A hossza aszfalt-sorok között végigsétált a király és a királyné és többeket megsóhításokkal üntettek ki. A résztvevők lelkes ovációban részesítették az uralkodó párt.

A polgármesterek kongresszusa 18-án délelőtt tíz órakor kezdődött, amelyen fontos határozati javaslatot fogadtak el. A határozati javaslat kimondotta, hogy a ker-

'A krónikás-tolla mögött hetven ezer aradi lakós akarata tömörül. Elég az aradi fátumból!

letét gyakorolni a tengerszorosok felett. Ez a felügyelet egyenlő befolyást biztosít a törökök és románok számára. (Rador.)

BUCURESTI. Bratlanu miniszterelnök tegnap délelben egy Grakor a Bucurestban időző katonai missziók tiszteletére reggelit adott.

BUCURESTI. A fővárosi tisztikassinóban tegnap este tea volt a francia vendégek tiszteletére. Ez alkalommal több toaszt hängzott el. Mardarescu tábornok üdvözölte Foch tábornokot, aki azonnal válaszólt az üdvözlésre. A kerónázásról beszélt és Románia katonai készütségéről. A francia tábornok kifejezte bámulatát a román hadsereg iránt, munkára, kitartásra és ambícióra szólította fel a tiszteket, hogy a hadsereg mindig készen legyen. Este nyolc órakor a külügy-miniszteriumban volt nagyszabású bankett, amelyen a királyi palotában tett bucsu látogatás után Foch marschall is részt vett. Ezután külön vonaton kíséretével együtt elutazott a román fővárosból. (Rador.)

mány készítsen külön törvényt a városok és külön a községek admi nisztrációjáról. Kéri a javaslat a városok legszélesebbkörű autonómiáját és különösen hangsúlyozza, hogy a városok ne legyenek kénytelenek minden elfogadott javaslatot jóváhagyás végett a belügyminiszterhez küldeni jóváhagyás végett, mert ez visszatartja a városok fejlődését. Nagyfontosságú ügyekben felterjesztett javaslatokra pedig mondja ki a kormány, hogy ha törvény által meghatározott időn belül nem érkeznek válasz, az törvényerőre emelkedik. Rendelje el a kormány, hogy a városok adminisztrációjában az egyes reszortoknál mutatkozó készpénztöbbletet ne lehessen a másik reszortnál felhasználni. Biztosítson a kormány külön jövedelmet a városoknak olyan esetben, amikor a város államhivatál teendőit végzi, például: államhiadó kezelést.

A határozati javaslatnak egyik legfontosabb, Aradot érintő pontja

ben, hanem gyakorlatban is. A békekongresszus nem ismerhet sem győzöket, sem legyőzöket. Ülészésének minimális tartama egy félév legyen. Határozatai legyenek az egész világra kötelezők. A kongresszus sérelmesnek tartott határozatai a világparlamenthez, vagy az állandó nemzetközi békebírószághoz feleltethetők. 12. A felmerülő vitás ügyek bírói elintézésével egyelőre a hágai állandó nemzetközi bíróságot bízzák meg. 13. Átszervezik a nemzetek szövetségét, különösen oly irányban, hogy abban ne legyenek I., II., III. osztályú államok, hanem a világ összes államai kellően és méltóan legyenek benne képviselve. A nemzetek szövetsége új szervezetének kidolgozásával ugyanaz a nemzetközi parlamenti bizottság lesz megbízva, amelyet a világparlament szervezetének kidolgozásával bíztak meg. 14. Biztosítják a személy-, áru-, posta-, távlat-forgalom, valamint a tengerek és tengerszorosok szabadságát bárkivel szemben. 15. Az államforma és az állami hovatartozás tekintetében mindig az illető államok törvényes parlamentjei, vagy plebiscitumai dönthetnek csupán. 16. Tiszteletben tartják minden állam történelmi tradícióit, egyéni fejlődését és vallási meggyőződését, valamint eszményi aspirációit, végül pedig az egyezményt aláíró hatalmak immepélyesen kijelentik, hogy jóvá kívánják tenni kölcsönösen a háború kárait és sérelmeit és ebből a célból egymást minden erejükkel és minden hatalmukkal kölcsönösen támogatják.

Az érdekes javaslatot, amelynek végrehajtása ma talán még az utóplák közé tartozik, a konferencia tagjai — értesülésünk szerint — nagy tetszéssel fogadták és máris elkezdték tárgyalását, amelynek során a különböző államok delegátusai néhány kisebb nagyobb jelentőségű módosításokat ajánlottak.

A gazdasági krízis.

Illetékes helyről nyert értesülés szerint a kongresszuson még két igen fontos indítvány kerül tárgyalásra, mindkettőt az elmézés, megbízásából a magyar csoport terjeszti elő. Az egyik a nemzetközi értelmi együttműködésre vonatkozik és azt javasolja, hogy az intellektuális pályák munkásait rendszeres konferenciákra hívják össze. Ez a javaslat nevelés útján akarja a pacifizmust előmozdítani. A másik fontos javaslat az európai államok gazdasági krízisének tanulmányozására és az előidéző okok kiküszöbölésére vonatkozik. A kongresszus azonkívül tárgyalás alá veszi azokat a sérelmeket, amelyek a különböző államok nemzeti kisebbségeit a prágai konferencia óta érték. A tanácskozások a tudományos akadémia dísztermében folynak és 24-én, kedden fejeződnek be.

Arad és az Acsev. államosítása

(Mit mond a törvény? — A város és megye károsodása. — Hétzárás család szora.)

A multkoriban egy bucarestii lap azt a hirt közölte, hogy a kormány államkezelésbe veszi az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutakat. Az Aradi Közlöny akkori érdeklődött az Acsev. igazgatóságánál, ahol azt a felvilágosítást kapta, hogy tévedésről lehet szó és valószínűleg onnan ered az államosítás híre. Hogy tárgyalások folynak arra nézve, hogy az Acsev. átvegye a CFR. díjtételeit. A hivatalos lap legutóbbi száma azután miniszteri rendelet közöl, amely szerint az állami csakugyan átveszi saját kezelésébe az Acsevet. Az Aradi Közlöny munkatársa ma illetékes helyen érdeklődött az Aradot és Aradmegyévet közelről érintő nagyfontosságú kérdésről és a következő érdekességeket tudta meg:

Tévesen értelmezett törvény.

A közlekedésügyi miniszteriumnak az Acsev. állami kezelésbe vételéről szóló rendelete tévesen értelmezett törvényen alapul. Egy 1888-ban megjelent törvény alapján a közlekedésügyi miniszteriumnak joga van közforgalmi szempontból oly hely-érdekű vasutakat, amelyek valamely államvasúthoz vagy állami biztosítást élvező vasúthoz csatlakoznak, az engedélyokmányok értelmében az államvasúthoz való csatlakozását, illetve átadását követelni. A törvény alábbi adta ki a Kormány azt a rendeletet, hogy az Acsev.-et az állam kezelésébe veszi át. A törvény tulajdonképpeni módosítása egy már előbb megjelent törvénynek és hangsúlyozottan kimondja, hogy engedélyokmányok alapján követelheti az állam a magánvasutaknak az államvasúthoz való csatlakozását. A törvény módosításának megjelenése előtt ugyanis magánvállalkozóknak engedélyokmány alapján adtak jogot magánvasutak építésére. Az engedélyokmány nem ismer államvasúti kezelésbe való átvételt, csak megváltást, vagyis államosítást. Tehát az államnak a törvény szerint nincs joga az Acsev.-et állami kezelésbe venni, mert engedélyokmány alapján építették, hanem csak az Acsev. államosításához van joga. A törvény szerint az államosítás esetén köteles az állam a részvényesek érdekeit biztosítani. Ez pedig olyan módon történik, hogy a részvényesek értéke a részvényeseknek közösenben kiiffizeti vagy pedig biztosítványként az államnak továbbra is a részvényesek részére a részvények után sűrű részeseadést, amely az Acsev.-nél évente hat-hét százalékot tesz ki. A fenti adatok alapján a miniszterium tévedhetett, amennyiben nem vette figyelembe azt, hogy az Acsev. engedélyokmány alapján készült, tehát a törvény értelmében nincs joga állami kezelésbe venni, hanem államosítani.

Milliók az államnak, városnak és megyének.

Amennyiben a törvény téves értelmezése alapján, a törvény világos rendelkezése ellenére a közlekedésügyi miniszterium még

is állami kezelésbe venné az Acsev.-et, úgy Arad város, mint Aradmegye, de maga az állam is nagy összegeket kitevő fövedelemtől esnének el. Az Acsev. évente adók fejében úgy a városnak, mint a megyének és a vonalhalozata területén lévő községeknek jelentős összegeket fizet.

Ennek igazolására közöljük az Acsev. által 1921-ben fizetett községi és állami adókat és illetéteiket. 1921-ben 469.078 lelt községi pótdadót fizetett az Acsev. Arad városának, az arad megyei községeknek pedig 90 ezer lelt fizetett. Megyei ut- és pótdadó fejében 25.000 lelt. Forgalmi adó fejében 558.856 lelt. állami egyenes adók és állami adópótlékok címén Aradon és a vidéken 398.792 lelt, szállítási adó címén 1.766.208 lelt, szállítási bélyegilletékek fejében 281.826 lelt, összesen 3.589.760 lelt fizetett az Acsev. az államnak Arad városnak és aradmegyei községeknek 1921-ben. Ettől az óriási fövedelemtől állami kezelésbe vétel esetén elveszik az állam, a város és a megye.

Mindebből az a következtetés vonható le, hogy nemcsak a városnak az államnak is érdeke, hogy az Acsev. továbbra is magánkezelésben maradjon.

Mi történik a személyzettel?

Az anyagi károsodáson kívül még nagyjelentőségű erkölcsi károsodás is származhatik, ha az Acsevet állami kezelésbe veszik. A tévesen értelmezett törvény alapján keresztülvitt állami kezelésbe való átvétel természetesen következménye az lenne, hogy Arad város amugy is vérvészességét szenvedett gazdasági élete még jobban legyengülne. Az Acsev. jelenleg 700 Aradon élő családnak nyújt biztos megélhetést. Az évek óta Aradon lakó Acsev. tisztviselőket és alkalmazottakat a vasútnak állami kezelésbe való átvétele esetén szétszórnák, ami érthető is lenne. Milyen az Acsev. legyengített. Kiválóan képzett és nagy szakértelemmel bíró vasúti személyzetét az állam máshol is felhasználná. Kérdés azonban, hogy az Acsev. személyzete hajlandó lesz-e itt hagyni otthonát és nem következnek-e be fönyeges lemondások, különösen azért, mert az Acsev. nyugdíszabályzata sokkal előnyösebb a személyzet részére, mint az állami nyugdíjtörvény. Arad város kereskedőit is rendkívül súlyosan érintené az Acsev. állami kezelésbe vétel. Az Acsev. összes hivatalai részére szükséges felszereléseket Aradon szerzi be. Évente több millió lelt forgalmat érnek el az aradi kereskedők az Acsev. által. Ezzel szemben az állam a szükséges felszereléseket a régi királyságból szállítja hivatalai részére. A fenti adatok alapján Arad városának, a megye vezetőségének és a kereskedőknek mindent el kell követniök, hogy a kormány az Acsev. állami kezelésbe való vételéről szóló rendeletét, amelyet tévesen értelme-

zett törvény alapján hozott, visszavonja. A város és a megye az Acsev. állami kezelésbe vétel esetén elveszti adóalanyának nagy részét, a kereskedők pedig elveszítik évente több millió fövedelmet hajtó fogyasztó alanyt.

Kiknek kell távoznia Aradról?

(A tartózkodási engedélyek meghosszabbítása.)

Foglalkozott az Aradi Közlöny a belügyminiszternek azzal a rendelkezéssel, amely kimondotta, hogy az idegen állampolgároknak a tartózkodási engedélyüket nem hosszabbíthatja meg a sziguranca és a lejárt tartózkodási engedélyt idegen állampolgároknak távoznia kell az ország területéről. Az Aradi Közlöny munkatársa ma beszélgetést folytatott Comsa Györgyvel, az aradi sziguranca helyettes főnökével, aki kijelentette, hogy a tartózkodási engedélyekkel kapcsolatos eljárások a mai naptól kezdve ismét a rendes mederben folynak. Mától kezdve a tartózkodási engedélyek meghosszabbíthatók belügyminiszteri engedéllyel és csak azoknak kell távozniaik akiknek a rendelet keltétől kezdve a mai napig lejárt a tartózkodási engedélyük.

Vaggonok az állomásokon.

(Miért 8.10 a lelt Párisban?)

Miért nem 50 vagy éppenséggel egyenlő értékű a francia frankkal? Ez a kérdés már rég foglalkoztatja sok polgárát és országának. Miért tartozik a mi pénzünk Európában bizonytalan, gyöngye valutái közé? Hisz Románia gazdag országai között kétségtelenül elől áll. Miért tartozik a mi pénzünk, dacára a természetből gazdagon megáldott helyzetünknek, a rossz valutákhoz? Erre a kérdésre egyik felelet bizonyára az, ha a nagyobb vasúti állomásokon egy kissé körütekintünk és ott látjuk a vasúti kocsik egész táborát a holt vágányokon, kocsikat, amelyek már évek óta használatlanul ott állanak egy helyben. Ott korhadnak el, holott csak neki javítás után könnyen felszabadíthatnák a vasúti kocsihány miatt tulzsufolt vammraktárakat a blokádlól. Forgalmi viszonyainkra ezek a használaton kívüli vagonok fölötte jellemzők, ezek miatt pang iparunk és kereskedelmünk; az ugyancsak a nagyobb állomásokon restkölő vasúti személykocsik miatt kell az utasoknak még mindig a forgárlomban levő kocsik léposóin és tetőzetén utazniök, vagy a túlélmött folyosókon félig egyonpróseltetniök magokat és ezek miatt a légnymorúságosabb — 4 évvel a háború után! — nálunk a vasúti forgalom csaknem egész Európában. Ezek miatt élünk aránylag drágábban, mint a kiéhezett bécsiök és ezek miatt áll a lelt Párisban 8.10 centimen.

Németország nem választ.

BERLIN. A birodalmi gyűlés holnap fog határozni Ebert köztársasági elnök mandátumának meghosszabbítása felett. Az indítványhoz többen fognak hozzászólni. Ezután az idegenek ellenőrzéséről szóló törvényjavaslat tárgyalásáról lesz szó. (Rador.)

BERLIN. A parlamentnek az az elhatározása, hogy az elnökválasztást 1925. június 30-ig elhalasztották, nagy tetszésre talált az egész országban. Ez idő alatt sikerülni fog minden ellentétet kiegyenlíteni és megszerezni azt a kétharmad többséget, amely az alkotmány módosításához feltétlenül szükséges és a mely elégséges lesz a kommuniszták és a szélső szociálisták megbuktatásához. A sajtó foglalkozva ez ügygel szintén helyesli a nemzetgyűlés álláspontját, miután a mai időkben veszélyes volna Németországot az elnökválasztás zavarainak kitenni, mert ma ilyen választás előre ki nem számítható. végetes következményekkel járhatna. Egyelőre tehát Ebert marad az elnöki székben. (Rador.)

Autósorozás Aradon.

(Huszonegy gépkocsit találtak alkalmasnak.)

Oktober hó elején közölte az Aradi Közlöny azt a kormányrendeletet, amely az automobilok, teherautók és motorkerékpárok katonai szempontokból való felülvizsgálásáról és összeírásáról intézkedik. E rendelet folytán ma délelőtt a vármegyeháza előtt felsorakoztak az aradi személyautók és egy bizottság, amelynek tagjai voltak a polgári hatóságok részéről Boneu Vazul vármegyei főjegyző, katonai részről Oreseanu Sándor százados és mint szakértő mérnök, Dimitrie János. A bizottság jegyzőkönyvbe vette az autóra vonatkozó adatokat, a tulajdonos és a sofőr nevét, és katonai állományát, az autó gyári és hatósági számát, a motor erősségét és egyéb szükséges adatokat. A bizottság azután megbecsülte az autók értékét és megállapította, hogy katonai szolgálatra mennyiben alkalmasak. Ma összesen 21 automobil soroztak be és valamennyi automobil a katonaság céljaira megfelelőnek találták, bár voltak közöttük másodrendűek is. Az automobilokat mozgósítás esetén az annak idején érkező különrendelkezések szerint kell a katonaságnak átadni.

Holnap, szombaton az aradi teherautók és motorkerékpárok kerülnek sorra. Hétfőn az aradme gyei motorikus járműveket kell a sorozásra elővezetni és ugyanakkor írják össze azokat az aradi automobilokat is, amelyeket eddig különböző okok miatt nem mutattak be. Be kell jelenteni azokat a motorikus járműveket is, amelyek sérülés miatt nem vezethettek elő. Ezeket a javító műhelyben vizsgálja felül a bizottság. Az autógarázsokban levő járműveket nem kell a vármegyeháza elé vinni, azokat a garázsban vizsgálja felül a bizottság. Azokat, akik nem mutatják be az előirt időn belül járműveiket, 20—100 leig terjedhető pénzbírsággal sújtják.

Lemondott az angol kormány.

(Sikeres harc Lloyd George ellen. — Bonnar Law kapott megbízatást. — Bethlen az angol kormányválságról.)

LONDON. A Reuter-ügynökség jelentése szerint az angol kormány benyújtotta lemondását.

LONDON. Kapcsolatosan Lloyd George lemondásával, amit a király elfogadott, az unionista-párt vagyis a konzervatívok teljes ülésükön nagy szótöbbséggel elhatározták, hogy a választásokon mint független konzervatív-párt fognak résztvenni. Amióta a törökkel való háború imminens veszedelembe elmúlt, Lloyd George pozíciója megingott. A konzervatívok, akik ismételt kísérleteztek, hogy lerázzák Lloyd George uralmát és azt a helyzetet, amelybe az angol kormányt a török kérdés juttatta, most kedvező alkalmat találtak a cselekvésre. A támadás megindult, Lloyd George pedig a már bevált és eddig mindig sikeresnek bizonyult módszerrel védekezett. Ő maga a nyilvánosság szárnya alá menekült, kormányának tagjait pedig pártállásukra való tekintet nélkül felsorakoztatta és megszólaltatta, hogy a támadás erejét megtörje. Ezuttal azonban ez sem használt. A konzervatívokat Lloyd George érvei nem győzték meg, saját pártvezérek szavai sem tudták harcos kedvüket lelohasztani. Miután Lloyd George nem volt hajlandó lemondani és ezzel mintegy meghódolni előttük, kénytelen volt végigküzdeni a harcot. Most azután a konzervatívok széttépték a koalíciós kötelekeket és kimondták, hogy mindenkitől függetlenül magukat és megőrzik önállóságukat. Ezek után Lloyd George nem késett tovább lemondásával. Pártja, amely mint többség a parlamentben támogathatta, felbomlott, amiből az alkotmányos élet hazájában le kell vonnia a következményeket. Ezzel azonban a parlamenti válság még nem nyert megoldást. A parlament feloszlatása, amely az új választások előfeltétele, eddig nem történt meg. Nincs tisztázva, hogy a konzervatív-párt határozatának mi lesz a következménye: megőrzi-e egységét vagy kisebbség lesz-e, amely a koalíció fenntartása esetén kiválik a többségi pártból? Kérdés, vajon Bonnar Law, aki kormányalakításra megbízást kapott, lesz-e hivatva arra, hogy a választásokat vezesse?

BUDAPEST. Az egységes párt tegnapi értekezlete után gróf Bethlen István miniszterelnök eszmecserét folytatott az angol kormányválságról. Bethlen többek között ezeket mondotta:

— Lloyd George kormányának lemondása kétségkívül európai jelentőségű. Amennyiben a Labour Party kerülne kormányra, ezt különféle szempontból kell elbírálni. Nagyon valószínű, hogy az angol munkásoárt kormányra való jutá-

sa a legyőzött államokkal, elsősorban Németországgal szemben nagy enyhülést hozna. A jóvátétel és a lefegyverezés kérdésében Magyarország is előnyös lenne, főleg azonban, hogy ez a kormány az egész európai politika balfelé való tolodását okozná és előtérbe nyomulna a szocializmus.

LONDON. A Reuter-ügynökség jelenti, hogy Bonnar Law elfogadta az új kormány megalakítására vonatkozó megbízatását. A Havas-ügynökség jelenti, hogy Bonnar Law csak azzal a feltétellel vállalta el a kormány megalakítását, ha őt választják meg a konzervatívok elnökéül. Politikai körökben Chamberlaint, Baltourt és Birkenhaedot emlegetik munkatársiként.

LONDON. Lloyd George manchesteri beszéde több helyen, de főleg Indiában rossz vért szült. Az indiai sajtó fel van bősülve Lloyd George ellen és beszédét időszerűtlennek mondja. Azzal vádolják, hogy háborút akart felidézni, melybe a koronatarományokat is belevonták volna. Az angorai kormány úgy értesül Kabulból, hogy nagy tömegek tüntettek Lloyd George beszéde miatt. Az afghanisztáni emir kénytelen volt a tüntetőknek megígérni, hogy erélyesen tiltakozni fog Lloyd George nyilatkozatai miatt. Teheránban a perzsa sak kormánya sajnálkozását fejezi ki a londoni külügyminiszteriumban elhangzott beszéd miatt.

Teljes egységesítés

(Mi történik a távolmaradó képviselőkkel?)

BUCURESTI. A holnapi minisztertanács megállapítja a legközelebb megkezdődő rendkívül ülés szak munkarendjét. A miniszterek egyúttal az elkészített törvényjavaslatokról is jelentést tesznek. A minisztertanács jóváhagyása után a törvényjavaslatokat nyilvánosságra hozzák. Ezekkel a törvényjavaslatokkal együtt fogja tárgyalni a rendkívül ülés az alkotmányreformot is. Az alkotmányreformról szóló összes előterjesztések magukban foglalják a régi királyság és a csatolt területek egységesítését.

BUCURESTI. A Viitorul jelenti: A kamarából és a szenátusból teljes mértékben ki fogják küszöbölni a személyes kérdéseket. Bizonyosra veszik, hogy a parasztpártiak és a többi amerikázó képviselők meg fognak jelenni a parlamentben. Kizárólag a nemzeti pártiak ragaszkodnak még távolmaradási eszméjükhöz. Annyi bizonyos, hogy a házszabályokat a távollevőkre is alkalmazni fogják és mindazoknak mandátumát, akik az üléseken nem jelennek meg megüresedettnek nyilvánítják.

Hogy áll a leu?

Oktober 20-án fizettek 100 leolért:
Párisban 8.30 frankot
Zürichben 3.37 frankot.
Budapestben 1550 koronát
Brüsszelben 8.90 frankot.
Newyorkban 62 centet
Berlinben 1930 márkát
Bécsben 44500 koronát

A magyar nóta

(Vendéglői jelenet Bucarestben.)

Bucarestben történt. Egyik nagyobb étteremben erdélyi kereskedők iddogáltak és a cigány magyar nótaikat játszott a vigadó társaságnak. Ugyanakkor az étteremben ült egy erdélyi ügyvéd, aki pincérrrel magához intette a cigányprimást és erélyes hangon a következő szavakat intézte hozzá:

— Mit játszatok ti itt folyton magyar nótaikat? Romániában vagyunk, román dalt huzzatok!

Előkerült hamaresan a tulajdonos, hatalmas, atléta termet, aki ezzel a rövid felvilágosítással intézte te el a készülő affért:

— Kedves uram — mondotta az ügyvédnek — igaza van, hogy Romániában vagyunk, ám éppen ezért azok az urak, akik magyarok, vendégek nálunk és nem sért hetjük meg a vendégjogot azzal, hogy multságukat zavarjuk. Hogyan kívánhatja azt, hogy a magyarok román dalokat énekeljenek, amikor a magyar nóta nőtt a szívékhöz a mi nyelvünket pedig talán még nem is ismerik eléggé. Itt pedig én vagyok a házigazda, és nekem azok a vendégek a kedvesebbek és azoknak van több rendelkezési joguk, akik többet röltelenek! Kóc.

A török békefeltételek.

Görögország takarékoskodik.

PÁRIS. A sajtó szerint a kormány november hatodikát fogja ajánlani a keleti általános békekonferencia napjára. Az angorai török kormány a konferencia székhelyéül Szmírnát, Firenzét és Luganot ajánlotta. A francia kormány valószínűleg Luzano mellett dönt.

PÁRIS. A görög kormány elhatározta, hogy takarékoságból megszünteti a berlini, bécsi, madridi, tokioi, pétervári, koppenhágai, krisztianiai, brüsszeli, hágai, stockholmi, varsói és durazzói követségeket.

PÁRIS. A Chicago Tribune megkapta Konstantinápolyból azt a 14 pontot, amelyeket Kemal pasha a békekonferencián tárgyalatni kíván. Ezek a pontok a következők: 1. A Dardanellák és a Bosporus kérdése. 2. Konstantinápoly kérdése. 3. A kapitulációk. 4. A kisebbségek kicserélése Görögország és Törökország között. 5. Irek és a kurd-területek kérdése. 6. Az arab országrészek függetlensége. 7. A Bagdad-vasut. 8. Macedonia autonómiaja szabadkikötővel. Szerbia számára és Kelettrácia autonómiaja vagy annexiója Deceagaccsal. 9. Dimo-

tika és Beleagad visszaadása, a melyek Kelettrácia részének tekintendők. 10. Anatólia partvidékének, a szigeteknek és a Dodekanerosznak visszaadása. 11. A török állami adósságok ellenőrzése. 12. A jóvátétel kérdése. 13. A kalifátus kérdése. 14. Az Ozman, Brindisi és több cirkáló visszaadása, amelynek Görögországban épülnek és az angol flottához kerültek.

HIREK.

A magyarországi drágaság.

(Interpellációk a nemzetgyűlésen.)

BUDAPEST. Az ellenzék kívánságára ma ülést tartott a nemzetgyűlés. Az elnök bejelentette, hogy Szakács Andornak a hadiüzvegyek és hadiárvek ellátásáról és Huszár Károlynak a vagonlakók elhelyezéséről és a téli nyomorról szóló sürgős interpellációra adott engedélyt. Szilágyi Lajos a napirend előtt a gyulafehérvári koronázásról beszélt. Farkas István szociáldemokrata megindokolta, hogy az ellenzék miért kérte a parlament összehívását. A drágaságot katasztrófálisnak jelentette ki. Hangsúlyozta, hogy Magyarországon megvan a lehetőség arra, hogy a drágaságot letörjék, legalább is olyan mértékben, hogy a szociális kirobbanások elkerülhetők legyenek. Farkas István szociáldemokrata ezután betérjesztette a drágaság letörése vonatkozó javaslatát.

— Az amnesztiarendelelet Aradon. Az amnesztiarendeleletet a Monitorul Oficiale legújabb száma közli, amely még mindeztideig nem érkezett meg Aradra. Ennek ellenére az aradi ügyészségen már megkezdtek a rendelet végrehajtásának előkészítését annak a táviratnak alapján, amelyet ma kapott Meculescu Sándor főügyész Bucurestiből. Az előkészületekből megállapítható, hogy az amnesztia révén negyven elítelt nyeri vissza szabadságát Aradon s azonki vül egész sereg folyamatban levő ügyei megszüntetnek. Mihelyt a hivatalos lap legújabb száma megérkezik Aradra, az ügyészség azonnal végrehajtja az amnesztiarendeleletet.

— Egy volt prefektus halála. Timisoara. (Temesvár). Dr. Vasile Chiroiu, a nemzeti párt tagja a mai napon az itteni kórházban meghalt. Chiroiu, aki prefektusi tisztséget is viselt, tegnap még egészséges volt. Megjelent a városban, rendes sétája közben még a kávéházba is betért, ma rosszul lettől panaszkodott. Hozzá tartozói bekisérték a kórházba, ahol operációnak vetette magát alá. A műtét azonban nem sikerült, Chiroiu rövid szenvedés után meghalt.

— Uj közéleti államtitkár Magyarországon. Budapest. A megüresedett közéleti államtitkári állásra báró Prónay György képviselőt nevezik ki.

— Román-magyar irodalmi társaság. Az Aradi Közlöny jelentette annakidején, hogy Excelsior néven román-magyar irodalmi társaságot alapítanak. Az egyesület célja a román-magyar kulturális együttműködés előmozdítása. Az előkészítő munkálatok már annyira előrehaladtak, hogy néhány napon belül az alapszabályokat fogják benyújtani Moldován József tanfelügyelőhöz, aki támogatja az egyesület érdekeit. Válaszú, hogy az egyesület hivatalos helyisége a Kulturpalota lesz.

Arad, a bélyegváros. (Romániai bélyegkereskedők Aradon.)

Azok a cikkek, amelyeket az Aradi Közlöny a koronázási bélyegek vétele és eladása körül kifejlődött börszéről írt, egész Erdélyben és Romániában Arad felé tereltek a bélyeggyűjtők és a bélyegkereskedők érdeklődését. A tegnapi és a tegnapelőtti nap folyamán Bucurestiből, Lugosról, Sibuból (Nagyszebnből) és Clujról (Kolozsvárról) számos bélyegkereskedő és bélyeggyűjtő jött Aradra, akik tetemesen megszaportították az itt kialakult bélyegbörze publikumát és emelték, illetve sülyesztették esélyeit. Az Aradra özönlő bélyegkereskedők, akik az itt megjelent tudósítások alapján megéreztek az itteni bélyegpiackonjunkturát, most formálisan arra törekcsenek, hogy a nyolcszáz-ezerkétszáz leit elérő sorozatok árát hatszáz, sőt négyszáz lei értéknívóra sülyesszék vissza.

Ehhez az árminimáláshoz természetesen a legkülönbözőbb, de nagyon is közismert és átlátszó konjunkturájú trükkökhöz folyamodtak. Tudunk például egy bucuresti kereskedőről, aki tegnap egy sorozat koronázási bélyegét 500 leiért ajánlott, de csak abban az esetben, ha a nála raktáron levő mind a száz teljes szériát együtt veszik meg. Az aradi bélyeggyűjtők ennek a tényleg meggyőző és nagy értéket reprezentáló száz sorozatnak a megvételére most közös gyűjtést indítottak, csak azért, hogy az itt kialakult és felszinen tartott árakat továbbra is érvényben tarthassák. Egy másik nagyszebeni bélyegkereskedő tíz széria koronázási bélyegét ajánlott fel megvételre sorozatonként hatszáz leiért. A n'kor komoly ve-

— Százperentes fizetésemelés.

Az aradi munkásbiztosító és betegsegélyző pénztár tisztviselőit a napokban örvendetes meglepetés érte. Nescutiu igazgató rendeletet kapott, a melyben arról értesítik, hogy a munkásbiztosító pénztár alkalmazottai száz százalékos fizetésemelést kapnak. A fizetésjavítást szeptember 1-éig visszamenőleg folyósítják.

— Atutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

— Jugoszlávok és fastisták. Belgád. A jugoszláv nemzeti szövetség, valamint a komitácsi szervezetek elhatározták, hogy felveszik a harcot az olasz fastistákkal, akiknek betörései és operációi az ország békejét veszélyeztetik. (Rador).

— Elitelték Amerikát. Berlin. A hágai nemzetközi döntő bíróság az Egyesült Államokat tizenöt milliárd dollár fizetésére ítélte, mert 1917-ben tizenöt norvég hajót elkobzott. (Rador).

— Árverés az aradi vámhivatalban. Az aradi vámhivatalnál visszamaradt árukat e hó 25-én délelőtt 10 órakor a hivatalban tartandó nyilvános árverésen eladják. Árverésre kerül 111.50 méter selyemkeme, amely közül 44 méter szines és 67.50 méter fekete selyem

vő jelentkezett, a bélyegkereskedő zavarba jött és kijelentette, hogy nincs nála momentán a bélyeg.

A koronázási bélyegek után már a nemzetközi piac is érdeklődik. Főleg Párisban és Budapesten érdeklődnek a gyűjtők az egyes sorozatok iránt. A legnagyobb érdeklődés azonban még mindig a speciális értékű és aránylag ritka hat leies körül mutatkozik. Ennek értéke, dacára a különböző konjunkturális beavatkozásoknak, még mindig vezet. Budapesten a gyűjtők valósággal izgalommal figyelik az árak kialakulását és a tegnapi nap folyamán számos aradi és romániai bélyegkereskedő formális „kötést csinált” táviratilag Budapesttel. Egy ilyen kötés eredménye az a tény, hogy tegnap már egy ismert aradi bélyegkereskedő 50 teljes szériát gyorsvonaton vitt fel Budapestre, ahol az alkalmi bélyegkereskedők sorozatonként 16.000 magyar koronát fog kapni.

A postahivatalnokok a legutóbbi két nap alatt szintén áruba bocsájtották készleteiket. A mai börze-árfolyamról pontos jelentéseink nincsenek. 400 és 800 lei között mozog egy-egy szériának az eladási értéke. Bizonyos, hogy az erdélyi és romániai bélyegkereskedők Aradon való megjelenése egy részről, más részről pedig a postahivatalnokok bélyegkészletének áruba bocsájtása némiképen leszállította az első két nap alatt kialakult értéknívót, de az is kétségtelen, hogy ha a külföldi piacok érdeklődése így tart tovább, a bélyegek csakhamar ismét lendületes árszöknek.

— Munkában az adódetektívek.

Budapest. Az adódetektívek általános adóeltitkolási razziait indítottak. Közel százmillió összegű adóeltitkolásra jöttek eddig rá. Különösen a textilipari cégeknek találtak sok adóeltitkolást. — Harmincöt budapesti nagy cégnél egy milliótól négy millióig terjedő adóeltitkolásra jöttek rá. Ezenkívül a vámilletékek rendes befizetése körül is mulasztásokat tapasztaltak, amivel negyven-ötven milliót kárt okoztak a kincstárnak. Rájöttek, hogy több cég hamis könyvvezetést csinált. Az ilyen könyveket lefoglalták és magánokirathamisítás címén eljárás indítottak a kereskedők ellen.

— Dr. Kardos Géza szülővárosáról megérkezett.

— „Spárta” szövművészeti iskola megnyílt a Bohus-palotában. Folytatólagos beiratkozások.

— Orvosi hír. Dr. Brück Pál orv., fül- és gégeorvos a wieni Hajek klinika v. műtőorvosa orvosi rendelőjét Temesvár, Szt. György-tér Bánáti ház III. em. (lift) helyezte át és rendel 9-10; 3-5-ig.

— Haladás előadás a kulturpalotában nagyteremben délután háromnegyed órakor Kell Rezső közreműködésével.

— Uj ügyvéd. Kele Sándor dr. Clujon sikerrel letette az egységes ügyvédi és bírói vizsgát.

— Két fiatal leány, Luca Gizella és Dia bécsi művésznők fellépte lesz egyik érdekessége a Növédelmi Hivatal vasárnapi jótékonycélu mesedélutánjának. A klasszikus miután megújodott táncművészetet fogják bemutatni Chopin E-moll szonátájának megelevenítésében és egy Polies nell táncban. Jegyek Scherhagnál.

— NYILATKOZAT. Az „Arader Zeitung” című újságtorna pápiros tegnapi száma megint két és félhasábot szentel annak a gyermeknyaraltatástól írt cikkemnek, amit rajta kívül az egész romániai német sajtó a legmelegebb reprodukcióban tett magáévá. Tulbc: csülném ennek a lapnak a jelentőségét, ha megint egy cikket szán nek arra, hogy kolosszális baklővéseit sorra cáfolnám. A cikkirő, akinek a klerikalizmus vádjá után most a filozofizmus-ötlete jutott eszébe, annyira nivótlan és kapkodó zagyaságot szült, hogy csak gummiszobában lehetne vele vitatkozni, orvosi asszisztencia mellett. A magam részéről a vitát azal zárom, hogy: az „Aradi Közlöny” október 8-iki számában irítakat szöszszerint fenntartom, értük minden fórum előtt felelek és az „Arader Zeitung” cikkirőjának nem mint kolléga, hanem mint emberbarát és humanista: sürgős jobbulást kívánok. Fekete Tivadar, hírlapirő, az Aradi Közlöny munkatársá.

— Bestialis gyilkosság. Berlin. Engelman amsterdami kereskedőt Nürnbergben egy keramiai gyár műhelyében meggyilkolták. Kalapáccsal fejbeverték, késszurásokkal megölték és holttestét feldarabolták. A feldarabolt holttestet darabonként a porcelánégető kemencébe dobták. A gyilkosokat elfogták, akik beismerő vallomást tettek. Kijelentették, hogy azért gyilkolták meg Engelmannt, hogy a gazdag kereskedőtől elrabolt pénzzel megmentsek az üzletüket.

— Mikor a háziur nem fizeti a házbért.

(Különös pör az aradi törvényszéken.)

Nem mindennapi érdekességű ügyben érkezett beadvány a mai napon az aradi törvényszékhez. A beadvány egy meglehetősen szokatlan pört fog maga után vonni. Arról a példátlan esetről van szó, hogy egy aradi lakó bepörölte a saját háztulajdonosát azért, mert nem fizeti ki a házbért. Ez az első pillanatra nonszensnek látszó mondat a maga háttérében a következő esetet rejti:

Egy aradi lakos, aki havonta négy szobás lakásért negyven leit fizet. lakásának egyik szobáját bérbeadta saját háziurának. A háztulajdonos beköltözvén a lakásba, megalkudott a maga lakójával havi 250 lei bérösszegben, a mit köteles minden elsején a saját lakójának kifizetni. A háziuralbérlo kezdetben pontosan fizette a 250 lei bérösszeget. Később azonban elsejéről-elsejére halogatni kezdte a fizetést. Holott lakó lakásadója minden elsején a maga részéről pontosan átadta a

TÖZSDETÁVIRATOK.

Zürichi devizajelentések:				Aradi kurzusok:		
Oktober 20.	Nyitás	Zárlat	Tegnap	Oktober 20.	Mai	Tegnap
Bucuresti	—	8.87	8.37	Valuták:		
Berlin	0.17	0.1575	0.17	Dollár	164.—	165.—
Newyork	1546.50	547.75	546.—	Márka	0.0674	0.068
London	2425.—	2452.—	2446.—	Szokol	5.40	5.45
Páris	40.90	41.—	40.35	Dinár	2.30	2.05
Milano	23.10	23.19	22.90	Fr. frank	12.35	12.50
Prága	17.90	18.05	18.—	M. korona	0.07	0.07
Budapest	0.22.50	0.22.50	0.21.75	Kifizetések:		
Zágráb	2.40	2.475	2.35	Budapest	15.30	15.20
Varsó	0.055	0.055	0.050	Bécs	470.—	460.—
Bécs	0.0072	0.0072	0.0074	Berlin	0.05	0.0575
bélyegz.	0.0078	0.0078	0.0079	Prága	5.40	5.40

A budapesti devizaközpont árfolyamai:			Bucuresti kurzusok:		
Oktober 20.	Mai	Tegnap	Oktober 20.	Mai	Tegnap
Napoleon	9300	9300	Márka	0.06	0.069
Dinár	40—41.60	40.—41.60	Fr. frank	12.35	12.55
Amsterdam	972—997	972—997	Sv. frank	29.50	29.50
Bukarest	14.50—15.50	14.50—15.50	Szokol	5.30	5.45
Kopenhága	—	—	Dinár	2.30	2.05
Krisztánia	—	—	Dollár	163.—	164.—
London	11200—11500	11200—11500	Osztr. kor.	0.0025	0.027
Berlin	0.80—0.95	0.80—0.95	M. korona	0.07	0.07
Milano	105—110	105—110	Kifizetések:		
Páris	190—195	190—195	Páris	12.14	12.20
Prága	80—84	81—85	London	730.—	728.—
Stockholm	663—678	663—678	Newyork	164.—	165.—
Zürich	465—480	465—480	Milano	6.90	6.92
Bécs	0.034—0.035	0.034—0.035	Zürich	30.—	30.50
Szofia	14.75—15.75	14.75—15.75	Prága	5.37	5.40
Zágráb	10—10.40	10—10.40	Bécs	0.0022	0.00225
Newyork	2500—2575	2500—2575	Berlin	0.05	0.0575
Varsó	0.25—0.27	0.26—0.28	Budapest	0.065	0.0675

Közgazdaság: Tovább esik a márka.

A tegnapi alacsony árfolyama után Zürichben ma ismét alább szállott a márka. A legutolsó mélypontja az elmúlt héten 0.17.50 volt. Tegnap 0.16.75, ma pedig már 0.15.75 az eddigi legalacsonyabb márkajegyzés Zürichben. Ma a nyugati valuták mutattak emelkedést.

Budapesti értéktőzsdényítés (október 20): Salgó 63750, Rima 10600, Kőszén 141000, Államvasut 33500, Olajipar 9750, Ganz-Danubius 70 ezer.

Budapesti értéktőzsdézárlat (október 20): Magyar Hitel 9750, Osztrák hitel 1175, Salgó 60500, Rima 12600, Délivasut 8100, Államvasut 30500, Kohó 40500, Atlantika 6150, Ganz-Danubius 650.000, Kőszén 136 ezer, Papír 4600, Nasic 58 ezer, Szlavonia 4275, Országos fa 3050, Földhitelbank 6550, Viktória 57500.

= Uj pénztintézetek Erdélyben. A pénzügyminisztérium kebelében fenn álló pénzügyi bizottság f. hó 18-án tartott ülésén újból több pénztintézet és nagyipari vállalat megalakulását engedélyezte

Elfogott betörők.

Az aradmegyei csendőrség sikere.

Anghelcsu csendőrkapitány, az aradi csendőrszázad parancsnoka nagy apparátussal és eréllyel fogott hozzá ahhoz, hogy az aradmegyei közbiztonsági állapotokat normális állapotba hozza. Az agilis csendőrszázados munkájának már látható eredménye is van, egy nagyszabású betörés tetteit sikerült a csendőrségnek elfognia. Október hó elseje és második közötti éjjelen betörték Simion Kálmán paulisi lakos házába és több mint százezer lei értékű különböző értéktárgyakat és egyéb holmit vittek magukkal. A radnai csendőrszázad parancsnoka, Nicolae Demeter járásörmester csendőreivel együtt széleskörű nyomozást indított és szorgos munkával néhány napon belül sikerült elfogniok a tetteket Taici Rozáliai siriai

(világosi) és Stefan Ferenc otlokai lakosok személyében. A betörők a csendőrségen bevallották tetüket. A vallomási jegyzőkönyvet és az elfogott betörőket ma áttették az aradi ügyészséghez. A betörők által elvitt értékeket a csendőrség mind előkerítette és azokat átadta a károsultnak.

Mozik:

„A hindu siremlék” sajtóbemutatója. Pénteken volt a „Hindu siremlék” bemutatója a sajtó képviselői előtt. Forró premieri hangulat lept meg azt a néhány embert, akik a sötét nézőtérrel előlegezett bizalommal várták a szepet. Nem lehet az is mert közhegyekkel közeledni ennek a képnek komoly, megrázó erővel jelenített szépségeihez. A maharadzsa palotájában Kelet ezeregyéjszakai architektúrájának drámai szépségű alkotásai között együtt küzdünk, gyűlölünk és együtt bukunk el az emberekkel, akik számunkra idegenek lénnyükben és akiket Mia May, Olaf Fönn, Erna Morena, Putty Lia, Conrad Veidt és Bernhardt Götzke interpretálásán keresztül, mégis tökéletesen ismerni vélünk. Két részben, tizenhat felvonásban megy a kép. A várható hatalmas érdeklődésre való tekintettel hétköznapi is már három órakor kezdődnek az előadások és az Apolló színház igazgatósága kéri a közönséget, hogy a saját kényelme szempontjából látogassa a korábbi előadásokat is.

• Az Uránia színházban szombaton megy utoljára a „Halál torkában” című izgalmas dráma, amely pénteki bemutatóján nagy sikert vívott ki. Idegekbe markoló helyzeteken keresztül bonyolódik a legszebb barátság és a legféhébb szerelem meséje, hogy mindvégig lekösse nézőközönségének érdeklő figyelmét.

• Az Apolló színházban szombaton megy utoljára kerül bemutatóra „A sinneim kisasszony” című öt felvonásos vígjáték. Kevés ilyen filmbohózott látott még a publikum, amilyen a „Sinneim kisasszony”. A közönség végigkacagja a filmet. Az Apolló még szombaton vetíti a nagystílusú vígjáték-filmet.

LEGUJABB.

Páris örvend Lloyd George bukásának.

LONDON. Az új miniszterium megalakításával a király alá fogja írni a parlament feloszlatásáról szóló dekrétumot. Bonnar Law a kabinetalakítást csak oly feltétellel vállalta el, hogy a kormányügyeket nem vezetheti hosszabb ideig. Az új választások határidejét előreláthatólag november 18-ra tűzték ki. Az új kormány összetétele még bizonytalan, de azt hiszik, hogy Bonnar Law, hogy a kabinet listáját már ma bemutathatja a királynak.

PÁRIS. Lloyd George bukása felett általános az öröm. Danielou kijelentette, hogy sajnálja Lloyd George visszalépését, mert különösen államférfi volt, mint amilyenek a franciák tartották. Bouillon Franklin csak annyit mondott, hogy Lloyd Georgeot Mudánia buktatta meg.

Tüntetés Lloyd George ellen.

LONDON. A Carlton-klub előtt nagy tömeg gyűlt egybe, hogy Lloyd George ellen tüntessen. „Pusztuljon Lloyd George!” kiáltották a tüntetők. Amikor Chamberlain kijött a klubból, füttyüléssel fogadták és árulónak nevezték. A rendőrség széteszlatta a tömeget.

LONDON. Lloyd George repülőgépen körutat tesz a választási harcok előkészítésére.

A szerkesztésért: KÁROLY JÓZSEF felel.

Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

FELHÍVÁS.

Szakács István mészárosnak Strada Emincu 30. sz. alatt lévő üzletét megvásárolván, ezennel felhívom nevezettnek esetleges hitelezőit, hogy követeléseiket 3 napon belül jelentsék be dr. Lujai Cornel ügyvéd irodájában, mert ellenkező esetben azokat nem fogom kiegyenlíteni. 5045

TRIF BAZIL, mészáros.

Felhívás!

Mint hogy Pafka Antal ineni (borosjenői) vegyeskereskedési üzletét átvettem, felhívom nevezettnek összes hitelezőit, hogy követeléseiket dr. Fekete Rudolf ineni ügyvédemnél jelen felhívás közzétételétől számított 8 nap alatt jelentsék be, mert az eddig be nem jelentett követeléseket nem fogom kifizetni. 5018

IUSCA IOAN.

Perfekt német

gyors- és gépirónó

esetleg férfi is, állandó alkalmazást nyer magas fizetéssel. „Állandó alkalmazás” című ajánlatokat Wallinger hirdetője továbbítja. 12458

Zseb-Fali-Wecker-**ÓRÁK** Tört aranyat legmagasabb napi áron veszünk.

Ekszerek, dísz tárgyak legizésesebbek, legolcsóbbak

Grallert J. és Fianál!

ARAD. 4771

Hentesek kereskedők figyelmébe

Fekete bors, Szegfű bors, Salétrom és Koriander kapható a legolcsóbb napi áron 5917

Jakbovits fűszerezésében, Motor állomással szemben.

Beles munkásokat keres az 4991

„Industria Produselor Animale” Societate Anonimă, Bucuresti

Str. R. Poincaré (Allati Termékek r.t. Bucuresti, R. Poincaré) No. 6., akik értik a békiválasztást és tisztítást, csak olyanokat, akik jól értik a beles munkákat. Képviselet: Levy & Penchas, Bucuresti str. Academiei No. 6. Bármily nyelvi ajánlatokat elfogad a fizetési feltételek megjelölésével a fenti két címre küldendő.

FEKETE SZALON - GARNITURA

valódi műemkek dus gyöngyház és réz intersiával, mely áll: 1 kanapé, 8 fotel, 1 asztal, 1 konzol tükör, 1 fali tükörből. Ezenkívül 1 valódi szmirna-szőnyeg 260x860 frészezzint. Majdnem új bordó plüss-diván, 2 antik ruhaszekrény dus intersiával, osillárok, petroleum függő lámpák, varrógépek, festmények **mélyen leszállított áron eladó.** Utazóbundák és lábcsákók kölesönbe is!

A. Schächter. Arad, Piata Plevnei (Árpád-tér) 5.

Kitűnő kóser must kapható:

Klein Dávid-nál, Strada Dobra (Boczkó-utca) 8.

„Radio” hirdetői iroda 2747.

KAOLINI (Porcellánföld)

elsőrendű minőségű, kiégetve, hófehér, a legfinomabb fehér színű keramikai tárgyak készítésére is alkalmas, minden mennyiségben megrendelhető a Laposzólyi bánya- és falpari r. t. képviselőjénél:

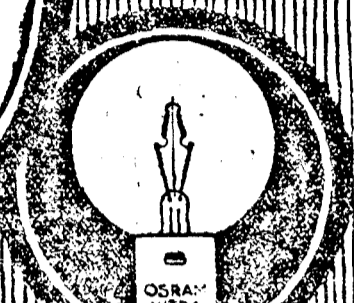
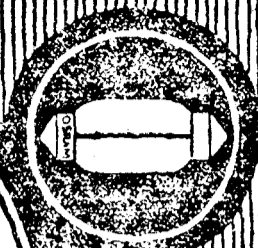
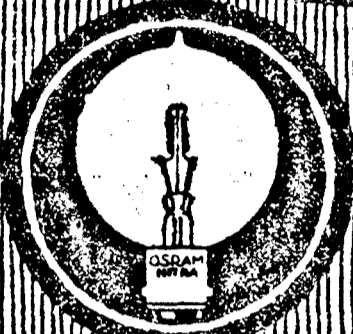
Biró Albertnél Kolozsvár, Str. Samuil Miou (volt Rózsa-u.) 4. sz. 5082 Telefon 555. sz.

TUNGSRAM

A LEGTARTÓSABB ÉS A LEGGAZDASÁGOSABB TÖKELETES VILÁGÍTÁS!

Nélkül nem
lehet el
elektromosan
világított
auto

OSRAM
AUTO-
LÁMPA

„Moderna” 2326. szám.

Apró hirdetések.

Levelezés.

„FEKETE RÓZSÁNAK” levele van. 5043

IDOSEBB URIEMBER, ki ritkán van Aradon, keres egy saját lakásán foglalatostól hölgyet, kit támogatna. Csak teljes című választ kérek „Állandó” jellegre a kiadóhivatalba. 5019

Alkalmazás.

NOUS CHERCHONS UNE GOUVERNANTE cultivée et moyen âgeé, chez une fille adulte La science parfait de la langue Française est necessaire. Ce, qui enstruit le piano et la langue Anglaise, sera interesser en avantage. Les offres avec les prétentions sous le devise „Cultivée” sont envoyer dans l'administration d' „Aradi Közlöny” Arad. 5000

MODERN lámpaernyők készítését olcsón vállalkoz. Cím a kiadóban. 13725

HÁZISZOLGA gyakorlott, nőien felvétetik. Virágkertettséghez értők előnyben. Cím a kiadóban. 4996

VARRÓ és tanulóleányok felvétetnek Stern Testvéreknél Strada Meffianu (Förrey-utca) 2. 12452

DEUTSCH-FRANZÖSISCHES Fräulein sucht Engagement zu rösseren Mädchen Offerten an Maria Heller Budapest, V. Csáky-utca 16. II. em. 2. 5044

PÉNZTÁRNOKNŐI, vagy irodista-női állást keresek. Cím a kiadóban. 12567

URAK, kik hirdetési szakmában jártassággal bírnak, kitünően jövedelmező megbízást nyernek Komoly vállalatnál. Cím Kelet hírlapiroda. 12568

KIFUTÓ FIÚ felvétetik elsőjére Bíró és Társa csokoládéáru, gyárban Strada Unirei 10. 12453

UJSÁGÁRUS család kitünően jövedelmező zárt helyre felvétetik. Cím Kelet hírlapiroda. 12568

SZAKÁCSNÓ jó fizetéssel kéttágu családdalhoz azonnali belépésre felvétetik. Cím Kelet hírlapiroda. 12567

BEJÁRÓ TAKARITÓNÓ kerestetik Str. Cosbuc (Szent László-utca) 9. I. emelet Dr. Botioc ügyvéd. 5042

PIATAL munkásleányok szőnyegkészítéshez jó fizetés mellett felvétetnek „Spárta” szövömvészeti iskola Bonus-palota. 12453

TANULÓLEÁNYT keresek perzsaszőnyeg készítéshez. Jelentkezés 10-12-ig. Cím a kiadóban. 12568

KAUCIÓKÉPES iparos korcsmát elszámolásra keres, pénzbeszedői, felügyelői, vagy raktárnoki állás betöltésére is vállalkozik. Címe Wallinger hirdetőjében. 12453

Vétel és eladás.

EGY komplett hét értékből álló koronázási bélyegsorozat eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5031

BUTOROK. Ebédülő, háló, utiszoba, szalon, irodai, zongora, egyes fa- és vasbutorok, divány és matrátzok és egy színházi teljes berendezés, volt Kabaré, mozinak is alkalmas, jutányos árban eladhatnak. 12031

JÓ állapotban levő nagy utazóbunda eladó. Megtekinthető „Dácia” kávéházban. 5029

KERESK 4 m. vagy ennél nagyobb szőnyeget. Ajánlatokat a mai napon a kiadóhivatalba kérek. 5030

WIENI finom gyártmányú két ülésos csukott butár és egy 3. sz. Wertheim-cassa eladó. Cím dr. Tisch Strada Alexandri (Salacz-utca) 7. 5028

SZÁZ DARAB Aradi Polgári Takarékpénztár Fiókja santana-noul (ujszentannai) részvénye eladó. Cím Kohn Ferenc, Santana-Noua (Ujszentanna) 318. házszám. 5033

ELADÓ egy kétéves idomított medve. Cím Est hírlapiroda Vásárhely. 5040

EGY keveset használt ebédülő szőnyeg megvételre kerestetik Str. Consistoriului (Batthyány-utca) 32a) 5051

SERTÉSETÉTESRE otyahulladék kapható Bíró a Comp. cégél és Dr. Lakatos ház. 12453

ELITE, STAR, JUNO stb. őszi divatlapok Kerpelnél. Vidékre is pontos küldés. Ugyanott 20.000 kötet könyv olcsó kiadásítása. 12701

VEHET, ELÁDHA, CSERÉLHETI műtárgyak, szobrok, szőnyegek, porcellán ritkaságok, antik butorok kiállítása, Szép művészeti Szalon. Ortutay-palota. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. 11911

EBÉDLŐ PERZSA 29.000, ebédülő szmírna 22.000, Salon Artistique (Fischer Eliz-palota.) 12021

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmírnaszőnyeget, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

Ingatlan.

GAISÁN, közel a villamoshoz, 10.000 tőkből álló 2½-3 kat. hold szőlő felszereléssel, 80 Hl. hordóval 150.000 leier eladó és 10.000 leiel átvehető. — Ugyanott kettő 70 hektoliteres hordó eladó. Dr. Pop Simion primpretor Tárnova. 5041

SIKLÓN vasutállomás mellett jóforgalmu háromjáratu malomban levő 1/6-od rész tárlajdon jogomat saját telkemmél együtt adom. Bővebbet Barionán Mihály, Sikló. 5050

Üzletek.

BELELMISZER ÜZLET ÉS KORCSMA házzal együtt eladó Bettelheim ügynőség Pista Imperatul Traian (Attila-tér) 2 5048

KISEBB ÜZLET a Pista Catedralin (Tököli-téren) eladó Bettelheim ügynőség Pista Imperatul Traian (Attila-tér) 2 5049

Oktatás.

ANGOL és német órákat ad Lukács Rózsi. Megbeszélhető 2-3-ig Strada Bra-tianu (Weitzer János-utca) 17. 5047

Ellátás.

SZOLID URILEÁNY teljes elfátást nyert, hét magányos ariasszonyonál. Cím a kiadóban. 5012

Különbéle.

EGY autógarage azonnal kiadó. Cím Kelet hírlapiroda. 12568

ELVESZETT a belvárosban egy korall fülbevaló, megtalálóját kérem jutalom ellenében Andrányi vaskereskedés pénz táránál átadni. 5050

EZERJOFU gyomorelixir, páratlan hatá-
sú szer gyomor és bébántalmak, ét-
vágytalanság, hányinger, felfuottság,
emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógy-
szertár Aradon. 10822

Aradi Hitelbank és Takarékpénztár RT.

Arad, Strada Alexandri (Salacz-utca) 6. 4060

Elfogad betéteket magas kamatozással.
Áttalásokat eszközöl. :- Előleget ad árunkra.

A Körösvölgyi Takarékpénztár és Kereskedelmi Részvénytársaság

keres inou-i (berőszent) detall epübet és tásife ületének vezetősébe, ilyen
üzletvezetésben jár- **tisztviselőt.** Az állás f. évi
tas és szakavatott **december hó**
15-én elfoglalható. Rómán nyelv ismerete feltétlenül megkívánatik.
Pályázatok folyó évi november hó 1-ig 12568

a Körösvölgyi Takarékpénztárhoz, ARAD, küldendők.

Utlevelekre vizumot 55.— Leiért legpontosabban leggyorsabban a „Kelet” hírlapiroda szerez

Nikkelezéseket, bádogos munkákat, ugyszintén viz-
vezeteket ujat és javitasokat legjutányosabban vállal

Kohn József, Arad, Strada Consistoriului
(Batthyány-utca) 32.